

GJËRAT E FUNDIT TË NJERIUT

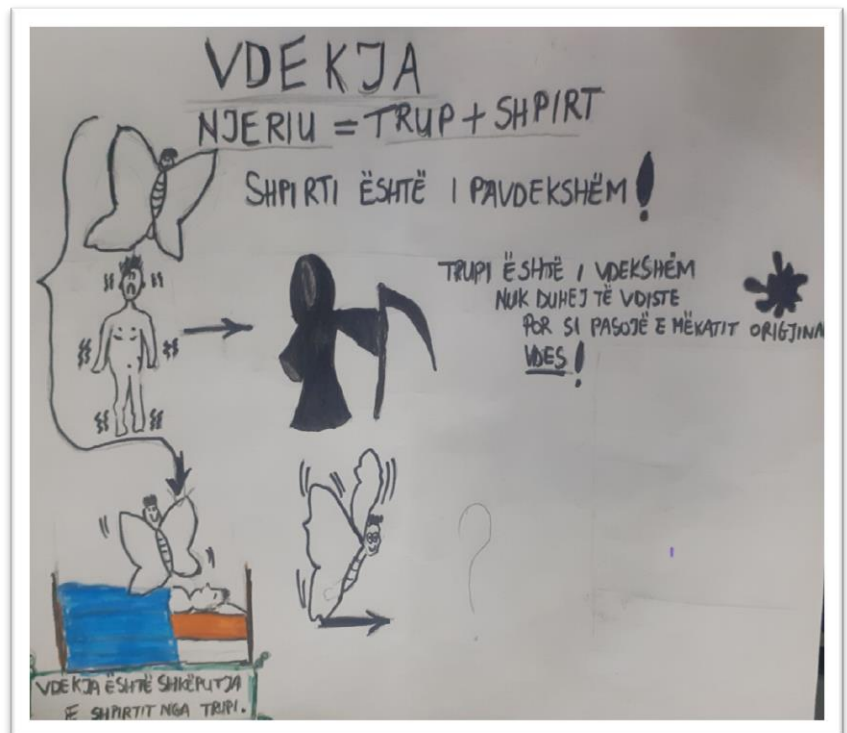
GJYQI

Vazhdojmë rrugëtimin tonë duke folur për gjërat e fundit të njeriut, të cilat janë Vdekja, Gjyqi, Ferri dhe Parajsa. Kemi folur rreth këtyre gjërave kur kemi shtjelluar më në detaj temën e vdekjes (pa lexuar dhe kuptuar këtë të fundit nuk ka kuptim as tema që do të shtjellojmë tani, që është Gjyqi). Kemi thënë që janë tema shumë të rëndësishme, sepse kanë të bëjnë me jetën personale të secilit prej nesh, dhe ashtu sikurse e thotë vetë titulli, kanë të bëjnë me njeriun, më specifikisht, me gjërat e fundit të jetës së tij, pra kur ai vdes dhe me jetën pas vdekjes. Pse a ka jetë pas vdekjes? Dhe mbi të gjitha, sikurse thonë, argumentojnë e besojnë shumë prej nesh, se mos ka ardhur njeri prej andej që të na e tregojë! Ku e dimë ne a ekziston apo jo jeta pas vdekjes? Ku e dimë ne nëq nuk na thonë vetëm përralla të bukura: sikurse thoshte gjyshja ime, edhe pse mbahet për shumë fetare dhe besimtare e rregullt, e pyetur në lidhje me këto tema (po e them në dialekt se e jep më shumë idenë): “Lene nan se nuk i besoj kto përralla un!” Epo, kur e thotë një gjyshe, imagjinoni çfarë mund të themi ne, më të rinjtë, sa shumë mund t’u besojmë këtyre gjërave!

Nejse, përtej shakave, e mora këtë shembull të gjyshes sime jo për t’i nxjerrë bojën përpara të gjithëve (edhe sepse fatmirësisht besoj se s’do t’i lexojë kurrë këto që po shkruaj) por sepse është një shembull që në një mënyrë a tjetër, na karakterizon të gjithëve. Të gjithë ne pak a shumë mendojmë si ajo! Po kush na e thotë që ekziston ferri e parajsa, kush na e thotë që do të ketë një gjyq andej nga ana tjetër?

KU SHKON SHPIRTI I NJERIUT I SHKËPUTUR NGA TRUPI?

- a. **Së pari, duke qenë se shpirti i njeriut është i pavdekshëm,** pra nuk mund të vdesë dhe nuk vdes kurrë, **kur shkëputet nga trupi duhet të shkojë diku. Atëhere ku shkon?** Rri në tokë duke u sjellur si lugat, siç mendojnë ata që besojnë në fantazma? Apo siç thoshte Platoni shkon në botën qiellore që e quante “bota e iperuranit”? Apo mishërohet në macen apo qenin e komshiut siç thonë hinduistët e budistët me teoritë e reinkarnacionit? Këto janë të gjitha teori njerëzore, që Platonit, Budës e shokëve të tyre u është dashur të krijojnë, të shpikin në mënyrë që ta vendosin diku shpirtin e shkëputur nga trupi pas vdekjes. E kështu kanë krijuar të gjitha ato teori të tyre që disa prej tyre i

njohim, mund t'i kemi dëgjuar e disa të krishterë tashmë i besojnë, pasi e dimë se ka dalë mjaft në modë të jesh budist. Këto mbeten akoma shpikje njerëzore, disa tentativa sado interesante e tërheqëse që mund të duken, për t'i dhënë një shpjegim faktit që shpirti jeton përtej vdekjes së trupit, tentativa jo vetëm njerëzore, por edhe krejtësisht tokësore. Pra, nuk vihet aspak në diskutim (pasi as nuk u shkon mendja) që shpirti mund të shkojë në ndonjë botë të përtejme, por kthehet në këtë botë duke u mishëruar.

- b. **Së dyti, për të besuar në këto realitete (janë realitete, edhe pse s'mund të arrihen vetëm nëpërmjet arsyes) ne duhet të besojmë në Zot.** Duket diçka banale kjo që po them, por nuk është aspak! **Kjo sepse këto çështje i përkasin asaj që ne e quajmë me fjalë të tjera “bota e përtejme”, prandaj nuk mund të dihen vetëm me arsyen njerëzore, por vetëm nëpërmjet fesë.** Çfarë dua të them me këtë? Jap menjëherë shembullin e një vajze, që frekuentonte një komunitet katolik prej më shumë se 16 vitesh (nuk është një detaj rastësor) por që duke folur një ditë mbi ferrin, papritmas ndalet dhe përgjigjet: “Jo, jo, unë s'e besoj se ekziston, nuk e ndjej që mund të ekzistojë dhe gjatë lutjes sime personale me Zotin nuk e ndjej që mund të ekzistojë!” Normalisht që nuk mund ta ndjejë as ajo, as unë, as njeriu më i mirë në botë, sepse këto gjëra as mund të ndihen, as mund të preken, as nuk mund të nuhaten, as mbi të gjitha nuk mund të shihen me sytë materiale të trupit, që siç kemi thënë kur kemi folur për vdekjen, janë të “gatuar” për të parë vetëm realitetet materiale: këto gjëra të fundit të njeriut i përkasin realiteteve shpirtërore e prandaj e para nuk mund të preken as shihen, por nuk mund as të dihen ose të merren parasysh (siç ndodh përkundrazi me pavdekshmërinë e shpirtit që të gjithë, edhe të pafe, mund ta arrijnë në këtë përfundim) e as të arsyetohen me logjikë, por mund të njihen vetëm nëpërmjet fesë. **Këto çështje, ndryshe nga ato të mëparshmet, janë çështje që i përkasin fesë.** Vetëm feja mund të na thotë se çfarë ndodh me ne, me secilin prej nesh pas vdekjes. Nuk na e thotë dot sociologjia, antropologjia, mjekësia dhe as filozofia, sado që të mundohen e të shtrydhnin trurin: veç lodhin trutë kot! Prandaj janë lodhur kot (me gjithë respektin) filozofë si Nietzsche me shokë, pasi duke qenë ata praktikisht pa një fe, ose më mirë duke mos besuar aspak në një Zot apo në një besim fetar, nuk arrijnë dot të besojnë as në ato që “ky Zot” u thotë në lidhje me jetën e tyre pas vdekjes. Është normale që të mendojmë pra “ku e di unë se çfarë ndodh me mua pas vdekjes” sepse me të vërtetë nuk mund ta dimë, duke qenë se ne kemi lindur dhe jetojmë në botën materiale, e cila nuk është e aftë në vetvete, edhe pse tashmë shumë e avancuar në shkenca të ndryshme, që të na thotë se çfarë ndodh me ne pas vdekjes. **Prandaj, duhet t'i drejtohem i fesë, ose më saktë akoma, duhet t'i drejtohem atij që këto realitete që i përkasin asaj që ne e quajmë “botë e përtejme” jo vetëm i njeh shumë mirë, por edhe në njëfarë mënyre i ka krijuar vetë (ose të paktën disa prej tyre, pastaj do të shohim në lidhje me ferrin) që është Zoti.** Çfarë do të thotë kjo? Që duhet të besojmë si bibë çorre? Jo. Le ta shikojmë më tej.
- c. **Së treti:** thamë që një nga arsytet që njerëzit japin më shumë kur flitet për këto punë është: “se mos ka ardhur njeri nga ato realitete që të na i tregojë, po erdhi unë i besoj, përndryshe ciao, do të thotë se nuk ekzistojnë e janë vetëm shpikje njerëzore, të Kishës etj”. E hedhim poshtë menjëherë këtë fjali duke u kundërpërgjigjur “**Ne e kemi një njeri që ka ardhur nga këto realitete, përbiles është ai që këto realitete i zotëron plotësisht, se është vetë Zoti, që është Jezu Krishti!**”. Pra, të mos besojmë në këto realitete që janë ekzistenca e gjyqit, ferrit e parajsës është njësoj sikur të themi që nuk besoj në Jezu Krishtin! Nuk mund

të ekzistojë një i krishterë (specifikisht i krishterë katolik) që të thotë në të njëjtën kohë “unë besoj në Jezu Krishtin si Njeri-Zot” e “unë nuk besoj se ekziston ferri, apo parajsja”. Por këto ekzistojnë, shumë janë të tillë! Janë, por do të thotë që nuk janë të krishterë katolikë. Janë të pagëzuar, por nuk janë katolik e nuk besojnë në Zotin Jezu Krisht, sepse po të besonin në të, do të besonin patjetër edhe në ato që ai ka thënë. **Pra, ne besojmë se ekzistojnë këto realitete të fundit për të cilat do të flasim, sepse na i ka thënë vetë Jezu Krishti, që është vetë Zoti, pra na i ka thënë vetë Zoti. Këto quhen “të vërteta të zbuluara nga Zoti” dhe bëjnë pjesë në dogmat e Kishës Katolike: do të thotë që janë sigurisht të vërteta dhe nqs një njeri nuk i pranon si të vërteta, është anatema, pra jashtë Kishës katolike!**

Dua të them diçka tjetër: duke qenë se të vërtetat e zbuluara nga vetë Zoti janë të palëkundshme dhe për asnjë arsye nuk mund të lëvizin, as të ndryshojnë as edhe një presje, atëhere **është më e sigurtë që ferri e parajsja ekzistojnë, se sa një plus një bëjnë dy**. Kjo sepse edhe ligjet e shkencat ekzakte siç është matematika mund të ndryshojnë psh. nqs shkojmë në ndonjë univers tjetër, që mund të ketë ligje të ndryshe matematike etj, kurse nuk mund të ndryshojnë në asnjë mënyrë të vërtetat e zbuluara nga Zoti dhe po ashtu nuk mund të vihen në diskutim në asnjë lloj mënyre. **Për ne fjala e Zotit është fjala e Jezu Krishtit. Por, po ashtu, Zoti Jezus flet edhe nëpërmjet Kishës së shenjtë Katolike. Tani, le të kthehemi tek pyetja që kemi lënë pezull prejca faqesh:**

Ku shkon shpirti i njeriut pasi shkëputet nga trupi (pas vdekjes)?

Përgjigja është kjo:

Shpirti i njeriut pas vdekjes shkon ose në parajsë (direkt ose duke kaluar përpara nga Purgatori) ose në ferr. Pikë. Nuk ka dyshime të tjera, s’ka nevojë për filozofi koti, as për humbje kohe, as për “ah kushedi se ça ndodh me mua të shkretin pas vdekjes”, as për të shkuar për të kërkuar andej këndeje për të gjetur përgjigje mbi çështjet ekzistencialiste. I kemi para syve përgjigjet, por nuk dimë t’i shikojmë fatkeqësisht!

Kjo do të thotë që për të shkuar në këto realitete (nuk do t’i quajmë vende dhe pastaj do shohim se pse) **shpirti, në çastin e vdekjes, pra sapo shkëputet nga trupi, duhet të kalojë nëpër një gjyq.** Atëhere, ja tek arritëm tek thelbi i çështjes tjetër që i përket gjërave të fundit të njeriut: gjyqi. Atëhere, në këtë aspekt duhet të themi menjëhere që **shpirti i çdo qenieje njerëzore do t’i nënshtrohet dy gjyqeve: gjyqi i veçantë dhe gjyqi universal.**

GJYQI I VEÇANTË

Çdo njeri që nga momenti i vdekjes së tij merr në shpirtin e tij të pavdekshëm shpërblimin e përjetshëm, në një gjyqi të veçantë që e vë jetën e tij në raport me Krishtin, dhe për këtë ose do të kalojë nëpërmjet një purifikimi, ose do të hyjë në lumturinë e amshuar të qiellit ose do të humbasë shpirtin menjëherë e përgjithmonë. (KKK 1022)

Pra, në momentin e vdekjes së njeriut ndodh ky realitet që ne e quajmë gjyq i veçantë, që përcakton destinacionin përfundimtar të njeriut, o në Parajsë (direkt ose duke kaluar përpara nga Purgatori) o në ferr.

Të sqarojmë tani ca gjëra (për sa është e mundur të dimë dhe të kuptojmë në këtë jetë për ne njerëzit) rreth gjyqit të veçantë, duke u ndihmuar edhe nga përgjigjet e Atit domenikan Sertillanges, që ka folur veçanërisht për të.

1. Kush e gjykon njeriun?

Përgjigja e menjëhershme që na vjen në mendje mund të jetë: Zoti. Mmmm... pjo! Kisha Katolike na thotë: që e vë jetën e tij në raport me Krishtin. Mund të themi që më shumë se sa ta shikojmë gjyqin e veçantë të çdo njeriu (të shpirtit të njeriut për të qenë më të saktë) si një gjykim nga jashtë, pra që shpirti i njeriut shkon para Zotit dhe Zoti si një gjyqtar i tmerrshëm e gjykon atë duke i thënë: Ti shko në ferr, ose ti shko në parajsë apo në Purgator (e kemi imagjinuar Zotin si të tillë pothuaj të gjithë), **duhet ta mendojmë gjyqin e veçantë të njeriut si një gjyq që ndodh brenda në ndërgjegjen e njeriut (e shpirtit të njeriut) e cila ndriçohet plotësisht nga drita e pafund dhe e amshuar e Zotit, që i vendos para në mënyrë shumë të qartë njeriut të gjitha të mirat e të këqijat që ka bërë në jetë.**

2. Dmth, nuk ka një gjykatë?

Kjo është një metaforë e përdorur nga jeta shoqërore e njeriut.

3. Çfarë kuptimi ka kjo metaforë?

Që të shfaqet përballë gjyqit, për shpirtin është që të marrë përpara Zotit ndjenjën e asaj që shpirti është, e asaj që vlen ai, se çfarë ka bërë, çfarë ka përdorur dhe çfarë ka përdhosur, dhe i atyre gjërave që e ndjekin për fatin e amshuar.

4. A nuk ka një gjykim pra, si në gjykatë?

Nuk nevojë për gjykim gjykate. **Bilancimi ynë i brendshëm me efektet e tij: ja gjykimi ynë. Jeta e amshuar esencialisht është brenda nesh: secili nga ne mbart brenda vetes ferrin e vet ose qiellin (parajsën) e vet.** Ai që bën mirë është i lumtur menjëherë nga brenda, sikur të ishte një tokë e mbjellë në stinët e përshtatshme; përkundrazi ai që bën keq lëndohet menjëherë nga brenda (shpirtit), zhvishet, ç'organizohet, largohet nga komunikimi me Zotin, që është e vetmja forcë që na pasuron dhe i dorëzohet forcave të këqija që sjellin vetëm fatkeqësi.

5. Pra, gjykata është brenda nesh?

Po, dhe **kjo gjykatë është ndërgjegja. Por, KUJDES!:** Ndërgjegja që është zëri i Zotit, jo ndërgjegja e rreme, e cila është e formuar nga veset.

6. A është gjithnjë në veprimtari kjo gjykatë/ky gjyq?

Po, ky gjyq është gjithnjë në punë e sipër, si në një aktivitet sekret, por në fund do të sqarohet gjithçka plotësisht.

7. Ku mendon se do të bëhet ky gjyq?

Aty ku është shpirti, aty ku është Zoti dhe **nuk bëhet fjalë për një vend material**. Ne jemi gjithnjë në Zotin, nuk kemi nevojë që të bëjmë udhëtime për ta arritur atë. Jeta e amshuar është në esencë një gjendje e njeriut (e shpirtit), jo një vend.

8. Po vendi i ekzekutimit të këtij vendimi të gjykatës a është edhe ky brenda nesh?

Po, e ku duhet të jetë tjetër. Ka të bëjë me jetën tonë, me fatin tonë. Lumturia ose mungesa e lumturisë së njeriut është e përcaktuar që nga momenti që njeriu vendos për të mirën ose për të keqen.

Pra, le ta heqim nga mendja atë mendimin dhe idenë që na e kanë vënë në kokë (ndoshta për ta kuptuar dhe për t'ju afruar më shumë mënyrës së menduari të njerëzve), që gjyqi në momentin e vdekjes është ai vend ku gjykatësi i rreptë është Zoti dhe ne jemi ato që po presim vendimin e gjykatës, a do shpallemi fajtor apo jo. Nuk ka nevojë që të çmendemi duke menduar: si do të jetë fati im i amshuar. Ok, do të thotë dikush, e kuptova (e shpresojmë që ta kuptojmë e ta besojmë me të vërtetë, do të bënim *bingo*) që nuk do të vdes e që shpirti do të shkojë "diku", por ku? Dhe si do të gjykohejmë? A thua do të shpëtoj apo jo? Kushedi si e ka shkruar Zoti për mua, që të shpëtoj apo jo? Sepse Zoti shkruan gjithçka apo jo?

Epo, ta heqim nga mendja këtë mënyrë të menduari, një herë e përgjithmonë. Tani, ne folëm për gjyqin e veçantë, thamë dy- tre fjalë, thamë që gjyqi i veçantë nuk është një gisht i vënë përpara nesh si fajtorë nga Zoti gjyqtar, por është **një vetëndërgjegjësim dhe në një farë mënyre një vetë gjykim i shpirtit kur vihet përballë së Vërtetës, kur vihet përballë dritës së amshuar, dritës së pafund të Zotit**. Zoti është dritë. Këtë e thotë vetë Zoti:

"Ky është mesazhi që kemi dëgjuar nga ai dhe që jua shpallim: Zoti është dritë dhe në të nuk ka asnjë hije". (Letra e parë e Gjonit, 1, 5)

Atëherë, duke qenë dritë, na ndriçon shpirtin dhe na bën të kuptojmë, nëpërmjet atij "vendi" që ne e quajmë ndërgjegje, vullnetin e tij, të ndajmë të mirën dhe të keqen, na bën të kuptojmë cila është e vërteta. Kjo është shumë e rëndësishme, aq sa në ditën e gjykimit (gjyqit) të veçantë, drita e Zotit do ta ndriçojë shpirtin tonë dhe ne do të kuptojmë thellësisht të vërtetën e kështu që, mund të themi automatikisht, shpirti ynë do të marrë gjykimin e vet, por jo sepse e gjykon Zoti i ashpër, por sepse

kështu është dhe shpirti nuk mund të thotë "jo" kur është "po". Nuk mund të fshihet, as nuk mund të bëjmë gjasme, as nuk mund të shtiret. Do të vihet, në njëfarë mënyre, si përpara një pasqyre, në të cilën do të jetë i detyruar, do apo s'do, të shikojë të Vërtetën në sy dhe përpara kësaj të Vërtete, që siç e thamë është Dritë, por mbi të gjitha është Dashuri, do të marrë gjykimin e menjehershëm.

Le të marrim një shembull për të na ndihmuar që ta kuptojmë pak: rasti i kthimit të Shën Palit. Shën Pali

përpara quhej Sauli (i Tarsit) dhe duke qenë një hebre, një farize më saktësisht, i cili duke qenë i formuar pikërisht si farizenjtë e tjerë, për zellin e madh që kishte për fenë e tij, duke menduar se kishte të drejtë dhe që Zoti i vërtetë është ai që përshkruan feja e tij dhe që ky Jezusi për të cilin flitej e thuhej që ishte Mesia, ishte ringjallur etj. kishte thënë vetëm mashtrime e shpikje, ose më saktë, blasfemi kundër Zotit të vërtetë. Atëhere, ai persekutonte të krishterët, i fuste në burg e i dënonte, shumë prej tyre vriteshin. Tek shkonte rrugës për në Damasko, në Sirinë e sotme, për të burgosur të krishterët që ishin aty, i ndodh ajo që ai kurrë nuk do ta kishte marrë me mend. Ja ta lexojmë:

"Kur, duke udhëtuar, iu afrua Damaskut, papritmas e shndriti një dritë prej qiellit. U rrëzua për tokë dhe dëgjoji një zë që i tha: "Saul, Saul, pse po më persekuton?" Ai pyeti: "Kush je ti, Zotëri?" E Ai: "Unë jam Jezusi që ti e persekuton! Më mirë ngrihu e hyr në qytet dhe atje do të të tregohet se

çka duhet të bësh!"... Anania shkoi, hyri në shtëpi e, duke ia vënë duart, i tha: "Vëlla Saul, Zotëria Jezus, që t'u dëftua në udhë kur ishe duke ardhur këtu, më dërgoi që ta rifitosh dritën e syve e të mbushesh me Shpirtin Shenjt." Dhe aty për aty i ra diçka prej syve si luspa peshku dhe menjëherë iu kthye drita e syve, u ngrit dhe qe pagëzuar, hëngri dhe u përtëri në fuqi". (Veprat e Apostujve 9, 3-5; 17-19)

Pra, ky është një shembull që në njëfarë mënyre, i afrohet asaj që po themi: drita e Zotit dhe zëri i Jezusit iu shfaqën Saulit, ai e kuptoi se cila është e vërteta (pra që të krishterët që ai persekutonte kishin te drejtë, që Jezusi ishte me të vërtetë Mesia dhe që Ai ishte me të vërtetë ringjallur), e përpara kësaj të vërtetë, sikurse thotë Shkrimi i shenjtë, i bien luspat, pra hijet që e pengonin të shihnin të vërtetën dhe që e kishin devijuar tërësisht. Atëhere, për fat të tijin dhe tonin sepse pastaj Sauli u bë apostulli i madh Shën Pali, Pali e pati hirin që të ketë një çast më shumë (sepse ishte akoma në këtë botë, me kohën e kësaj bote) që të pendohej dhe të ndërronte tërësisht jetë, 180 gradë. Drita e Zotit që do të na ndriçojë në gjyqin e veçantë do të jetë diçka e tillë si shembulli i Saulit, por në çastin e vdekjes nuk do të kemi një çast tjetër për t'u penduar, sepse jemi tashmë jo në kohë por në amshim, kështu që psh. (largo qoftë) nqs kjo do të kishte ndodhur me Saulin në çastin e vdekjes së tij, atëhere ai do të kishte shkuar- me shumë probabilitet, mbi bazën e sjelljes së tij- në ferr.

Ne jemi në përmasat e kohës dhe të vendit, në botën materiale, kështu që nuk mund ta kuptojmë tërësisht, e kemi të vështirë, por këto gjëra ndodhin në të njëjtin çast; ne na duhen shumë çaste për t'i thënë, por këto gjëra që po themi, në gjyqin e veçantë ndodhin në një çast të vetëm, e në një çast të vetëm, shpirti "merr" (në kuptimin siç folëm më sipër) gjykimin e tij dhe kështu që menjëherë,

mbi bazën e gjendjes në të cilën gjendet shpirti në çastin e vdekjes (trupore) dhe të gjyqit, ai "shkon" në ferr, në purgator ose në parajsë.

Nuk do të flasim sot se ç'a do të thotë "gjendja e shpirtit" në atë çast, sepse këto do t'i reflektojmë kur të flasim për ferrin e parajsën, por përpara se të vazhdoj duke dhënë themelet biblike të gjyqit të veçantë, dua të theksoj një gjë shumë të rëndësishme që është shumë e ndërlidhur me këtë temën e gjyqit:

LIRIA E NJERIUT

Pse kjo temë është fort e lidhur me atë të gjyqit? Ka shumë njerëz të cilët mendojnë: a thua ka gjyq pas vdekjes apo jo? A është njësoj si ai që bën mirë, si ai që bën keq, se këtu në këtë botë, duket sikur ecin përpara ato që bëjnë keq dhe ato që bëjnë mirë o mbeten krejt mbrapa, o janë akoma më keq, si të ishin ata "të këqijtë"? A ka drejtësi apo jo, a do të ketë drejtësi?

Atëhere, për të kuptuar që patjetër ky gjyq do të bëhet, përveç themeleve biblike, që sigurisht nga ana e fesë janë themelore dhe të domosdoshme, kemi edhe ca këndvështrime të tjera. Gjyqi dhe si pasojë destinacioni i ndryshëm i atyre që bëjnë mirë dhe atyre që bëjnë keq jo vetëm që do të bëhet, jo vetëm që ekziston, por nuk ka se si të mos bëhet; **është e pamundur pra që të mos ketë një gjyq për shpirtin!** Po si? Nga se mund ta thuash këtë me kaq siguri?

Këtë mund ta themi me siguri, nqs kemi parasysh një tjetër element të rëndësishëm dhe do të thoja esencial, dallues për qenien njerëzore: liria. **Çdo qenie njerëzore është krijuar nga Zoti e lirë.** Kjo mund të duket diçka krejt logjike, sepse vërtetësinë e kësaj gjëje e kemi në vetvete: secili nga ne, kush më shumë e kush më pak mbi bazën e përjetimeve e të sensibilitetit personal, mund të thotë që është i lirë, të paktën deri në një farë pike. Po si nënkuptohet kjo puna e lirisë nga këndvështrimi i krishterë?

Mund të kemi dëgjuar shumë njerëz që thonë: Ka qenë e shkruajtur që të ndodhë kështu, ndodhi kjo gjë sepse Zoti e ka shkruajtur kështu. Ky ka qenë fati i tij apo i saj etj. Atëhere, përpara se t'ja shkarkojmë të gjitha përgjegjësitë Zotit për gjërat që ndodhin brenda e jashtë nesh, duhet të kemi parasysh që **Zoti është Zoti i njerëzimit, por ne po ashtu jemi përgjegjës për atë që bëjmë, që themi e që mendojmë. Dmth, jemi të lirë.** Atëhere, nuk është e vërtetë që ekziston fati (kështu që

këtej e tutje këtë fjalë siç e kemi nënkuptuar ndër vite të mos e përdorim më, sepse pra FATI NUK EKZISTON) dhe nuk është e vërtetë që, që në momentin që lind (apo ngjizet) njeriu e ka të shkruar fatin e vet (siç mendon gjyshja ime, por siç mendojnë edhe shumë të tjera sipas meje).

Predestinacioni, ose fati nuk ekziston.

Por, ekziston dhe është e vërtetë, aq sa Kisha Katolike e ka shpallur si dogmë (dmth është një e vërtetë e sigurtë dhe e palëkundshme) që njeriu është krijuar nga Zoti i lirë. Ok, e kuptova që njeriu, unë, ti, jemi të lirë, por ç'a do të thotë kjo liri? Me ç'a ka të bëjë? A është i lirë një njeri që është në burg psh.? Si mund të jetë i lirë një njeri i tillë?

Zoti e ka krijuar njeriun të lirë, pra i ka dhënë dhuratën e lirisë, por liria e qenies njerëzore nuk është një liri absolute, por është liria e një krijese.

Aman, Nard Ndoka! Jo, nuk është Nard Ndoka, sepse do të shikojmë se ç'a do të thotë.

Kjo do të thotë që liria që njeriu gëzon, pra që ne gëzojmë, është liri e vërtetë, por ka dy limite: limitin e natyrës dhe limitin e qëllimit.

- a. Konkretisht, limiti i natyrës ka të bëjë me faktin që natyra njerëzore është një natyrë krijese, dmth nuk jemi ne që kemi vendosur që të vijmë në botë, nuk jemi ne që kemi vendosur të kemi një trup të caktuar, një gjini të caktuar etj. Pra, këto janë ca limite të krijesës, të të qenit krijesë, të cilat s'kemi nevojë të shtrydhim trurin fort për t'i kuptuar: kuptohen duke vështruar realitetin e qenies tonë.
- b. Kurse, **limiti i qëllimit ka të bëjë me faktin që ne nuk jemi të lirë nga të qenit të lumtur.** Kjo do të thotë që, duke qenë qenia njerëzore e krijuar me qëllimin suprem dhe të vetëm për

të qenë e lumtur, atëhere çdo njeri, edhe sikur të mundohet, nuk do të arrijë kurrë që t'i largohet këtij qëllimi, sepse të tillë jemi të "gatuar". Pra, vetë natyra e njeriut në vetvete është e projektuar drejt këtij qëllimi, drejt këtij objektivi. Ashtu sikurse të ecurit, të ngrënit, të marrit frymë nuk janë një detyrim, por janë një nevojë jetësore e vetë natyrës sonë njerëzore, e njëjta gjë vlen (për nga ana shpirtërore) përsa i përket lirisë: pra nuk është një imponim, "hey ti duhet të jesh i lumtur, se përndryshe do të vras, do të dënoj" etj! Jo, nuk është një imponim nga jashtë pra, sikurse nuk është një imponim që të marrim frymë (kujt prej nesh i është imponuar që të marrë frymë?!), por është një nevojë e brendshme dhe themelore e natyrës së shpirtit tonë dhe jetës sonë. Edhe këtë mund ta kuptojmë mjaft lehtë: çdo njeri në botë, çdo hap, çdo zgjedhje, çdo gjë që bën, e bën me qëllimin e vetëm për të qenë mirë, për të qenë i lumtur, për të jetuar më mirë ose më i lumtur. Kaq. Edhe kriminelët më të tmerrshëm, edhe mafiozët, në çmendurinë e tyre, atë kërkojnë: mendojnë se pushteti, leku dhe gratë u japin lumturinë dhe i shkojnë mbrapa këtyre gjërave me çdo kusht.

Atëhere, meqë morëm shembullin ekstrem të kriminelëve të mafies (po flasim në përgjithësi, pa u ndalur në veçanti tek çdo njeri mafioz), dikush mund të thotë: edhe këto në fund të fundit qenkan duke ushtruar lirinë e tyre, sepse sapa na the që edhe ato po kërkojnë lumturinë! Jo, sepse ka diçka tjetër që duhet të themi: që duke qenë në krijesa (limiti i parë që thamë) të Zotit, atëhere nuk e gjejmë lumturinë kurrkund tjetër, KURRKUND; ASKUND dhe ME ASKËND E ME ASGJË tjetër përveçse në Zotin. Pra, jo, mafiozët, edhe pse po e ushtrojnë lirinë e tyre në një farë mënyre, ata nuk po e ndërtojnë lirinë e tyre, e cila u është dhënë nga Zoti atyre sikurse secilit prej nesh për ta kërkuar Zotin (dmth lumturinë) dhe për ta gjetur atë, por po e shkatërrojnë lirinë e tyre, po abuzojnë me lirinë që u është dhënë nga Zoti.

Pra, liria e njeriut ka të bëjë me ndërtimin e lumturisë së tij, ose më saktë akoma (edhe pse janë terma të njëvlefshëm) me ndërtimin e shenjtërisë së tij.

Mund të deduktojmë atëhere që çdo gjë që bëjmë që shkon kundër këtij qëllimi, këtij objektivi qendror dhe themelor, kundër së mirës së vërtetë që është Zoti, e ka në vetvete gjykimin e vet: pra njeriu, duke bërë keq, dmth duke keqpërdorur lirinë që Zoti ja ka dhënë për të bërë mirë, i bën keq vetes dhe dënon menjëherë vetveten. Pra, ne mund të pohojmë me Shën Gregorion: Faji dhe dënimi i fajit nuk janë dy gjëra të ndryshme: por vetë faji i njeriut hidhet kundër

njeriut. KY ËSHTE GJYQI! Prandaj, sikurse thamë, gjyqi nuk ka si të mos jetë, sepse e kemi provën në vetvete që është, në ndërgjegjen tonë.

Atëhere cili është ndryshimi i gjyqit të ndërgjegjes që ndodh në çdo çast në shpirtin tonë, edhe kur jemi gjallë në këtë tokë, me gjyqin që do të kemi në çastin e vdekjes?

Në njëfarë mënyre, janë të barazvlefshëm. Po, thonë që në atë çast do të na dalin përpara të gjitha gjërat që kemi bërë gjatë jetës, gjithë jeta jonë dhe është e vërtetë. Por, në njëfarë mënyre, që tani ne e kemi përpara jetën tonë. Kështu që, që tani ne mund ta gjykojmë, ta dënojmë veten tonë në njëfarë mënyre. Problemi është ajo drita për të cilën folëm (që dhamë edhe shembullin e Shën Palit). Tani është e zbehtë, nganjëherë e tërthortë, dhe për disa, pothuaj e fikur, kurse atëhere, pra në çastin e gjyqit të veçantë do të jetë e plotë, e tërë, e vërtetë, e pashmangshme dhe krejtësisht e qartë. Por, nuk jemi pa shpresa: këtë dua të them! Nuk është se Zoti na ka hedhur në këtë botë si në një oqean dhe ka thënë: hajt noto tani e shpëto veten! Përkundrazi, na ka dhënë Birin e tij të vetëm, Jezusin, i cili është Udhë, e Vërteta dhe Jeta, kështu që ata që e ndjekin atë me të vërtetë, nuk duhet të kenë frikë nga gjyqi i veçantë, përkundrazi të gëzohen, sepse vjen çasti i shumëpritur i takimit me Jezusin, çasti i së vërtetës, i qartësisë të gjërave.

E çka do të thotë kjo konkretisht: Jezusi, siç do ta shohim, është një person hyjnor, e si i tillë, pra Zot, është i pafund: nuk mund të përmblihet njohja me Jezusin në dy fjalë. Por, disa gjëra mund dhe duhet t'i themi. Ja pse katekizmi, ja pse njohja e dhjetë urdhëresave, e sakramenteve, e këtyre gjërave të fundit, ja pse lutja etj. Janë të gjitha gjëra themelore, që na ndihmojnë e na e bëjnë këtë çast, që përndryshe do të dukej i tmerrshëm, më të thjeshtë, më të ëmbël, më të qartë dhe më familjar për ne.

THEMELET BIBLIKE TË GJYQIT TË VEÇANTË

Ok, folëm shumë për gjyqin e veçantë në lidhje me Zotin dhe me lirinë që ai na ka dhënë dhe thamë që secili nga ne nuk ka se si të mos pohojë që ekziston një gjyq për shpirtin e njeriut, duke qenë njeriu i krijuar nga Zoti i lirë, por i lirë për të ndërtuar lumturinë. Ka edhe themele biblike në të cilat flitet që ekziston një gjyq i veçantë për secilin prej nesh dhe janë:

I pasuri dhe Llazari i varfër, që pikërisht në çastin e vdekjes së tyre marrin shpërblimin e tyre (Luka 16, 19-31)

Hajduti i mirë të cilit, ndërkohë që ishte i kryqëzuar në të djathtë të Jezusit, Jezusi i thotë që "sot do të jesh me mua në Parajsë" (Luka 23, 43)

Shën Pali thotë që ai "pret kurorën e drejtësisë që Zoti gjyqtar i drejtë do t'ia japë, ashtu sikurse do t'ia japë të gjithë atyre që presin ardhjen e tij" (Letra e dytë drejtuar Timoteut 4, 6)

Po ashtu, Shën Pali thotë: " Është përcaktuar për njerëzit që të vdesin një herë të vetme, pastaj vjen gjyqi" (Letra drejtuar Hebrenjve 9, 27)

GJYQI UNIVERSAL

1. Gjyqi universal është ai gjyq që do të ndodhë në fund të botës.

Kjo botë në të cilën jetojmë ne sot, pra bota materiale në të cilën jeton njeriu, do të marrë fund një ditë. Se kur do të jetë, nuk e dimë, por e dimë që sigurisht do të marrë fund. Për këtë temë janë bërë shumë filma, libra etj. dhe përbiles disa (sidomos në ambjentet e vëllezërve protestantë) e kanë si punë fiksimi këtë çështje dhe mendojnë se shumë herët do të vijë fundi i botës, siç quhet ndryshe "apokalipsi". Por, të paktën ju që po e lexoni në këtë periudhë kohore, dhe besoj edhe shumë të tjerë që mund t'i lexojnë këto shkrime pas shumë vitesh, nuk duhet të shqetësohemi aspak për këto gjëra që shqetësojnë të tjerët, nqs kemi kuptuar ndonjë gjë nga ato që kemi thënë deri tani. Pse? Sepse, kur të vijë ky moment, me shumë shumë mundësi, shumica prej nesh do të kenë vdekur tashmë, do të kenë shkuar në botën tjetër dhe secili prej nesh (mbi bazën e asaj që thamë më sipër) do të ketë marrë gjykimin e vet nga

Zoti, kështu që ky gjykim na prek, po, sepse do të jetë edhe për ne, sikurse për të gjithë, por në këtë jetë na prek relativisht. Ajo që dua të them është që nuk duhet të shqetësohemi aspak nqs na kërcënojnë siç ndodhi në 2012ën që mendohej se sipas parashikimeve të popullit Maya do të vinte fundi i botës, ose sepse ndonjë profet apo pseudoprofet thotë që së shpejti do të vijë fundi i botës etj: e para e thamë që është vështirë që ta dimë, se e di vetëm Zoti, e dyta akoma edhe më e rëndësishme, as që na bëhet vonë që ta dimë, sepse ajo çka na intereson ne në këtë jetë është gjyqi i veçantë që do të bëhet për secilin prej nesh: aty do të vendoset "fati" i secilit prej nesh përfundimisht dhe përjetësisht. Kjo do të thotë që:

2. Me gjyqin universal nuk preket dhe nuk ndryshohet aspak gjyqi i veçantë që çdo krijese ka marrë ose do të marrë në çastin e vdekjes: ajo çka vendoset në gjyqin e veçantë është e vlefshme përgjithmonë!

3. Në gjyqin e veçantë nuk gjendet trupi (e thamë që gjyqi i veçantë ndodh në çastin e vdekjes dhe vdekja e thamë që është pikërisht shkëputja e shpirtit nga trupi, pra gjykohet shpirti) **kurse në gjyqin universal do të kemi ringjalljen e trupit** dhe trupi do të bashkohet me shpirtin e tij përkatës (e kemi thënë që normalisht shpirti dhe trupi janë në unitet dhe formojnë njeriun, kurse gjendja e shpirtit e shkëputur nga trupi është një gjendje "anormale" për njeriun) dhe duke qenë se i bashkohet shpirtit përkatës, **edhe ai, sikurse shpirti, merr shpërblimin e tij në të mirë ose në të keq**, sipas "fatit" që ka patur shpirti. Pra, nqs shpirti i një njeriu X gjendet në parajsë, edhe trupi i këtij njeriu X do t'i bashkohet shpirtit në parajsë; përkundrazi nqs shpirti i një njeriu Y gjendet në ferr, edhe trupi i këtij njeriu Y do t'i bashkohet shpirtit të vet në ferr. Ja vlen të përmendim që trupi që ringjallet është po i njëjti trup që njeriu ka patur kur ka qenë mbi tokë. Trupi që ringjallet nuk është më trup material, por do të jetë trup shpirtëror. Çka do të thotë kjo? Që trupi i ringjallur nuk do t'i nënshtrohet më ligjeve të materies, por është një trup shpirtëror (në rastin e trupave të atyre shpirtëve që gjenden në parajsë quhet trup i lavdishëm).

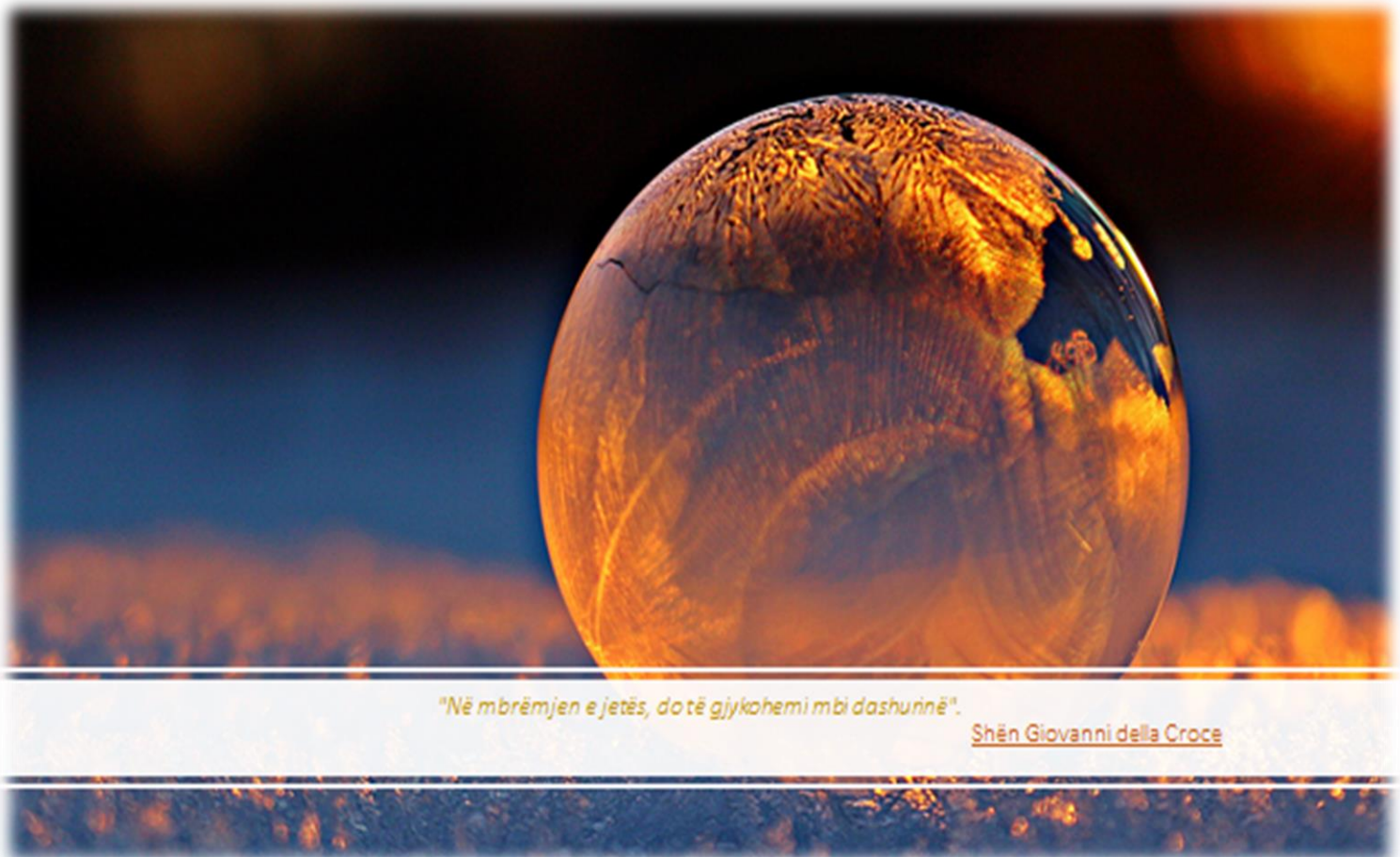
4. Gjyqi i veçantë bëhet midis Zotit dhe njeriut (shpirtit të njeriut) në mënyrë individuale, kurse gjyqi universal do të bëhet përpara të gjithë qiellit: pra do të jenë prezent të gjithë, normalisht Zoti, por edhe të gjithë krijesat e tij, si engjëjlore ashtu edhe ato njerëzore. Në këtë gjyq, çdo gjë që është bërë, deri edhe në dhomat më të fshehta të shpirtit, përfshi edhe mendimet tona më të thella, do të dalë në dritë, si e mirë, ashtu edhe e keqe. Nuk është diçka për të na vënë në ankth, as

edhe një formalitet se s'ka çka duhet se tashmë është bërë gjyqi i veçantë i secilit, por në këtë gjyq do të mund ta lëvdojmë akoma edhe më shumë Zotin duke pohuar me plot gojën "të vërteta dhe të drejta janë gjykimet e tua" (Zbulesa 16, 7).

5. Themelet biblike të këtij gjyqi i gjejmë në: Mateu 25 (vetë Jezusi flet për gjyqin universal); Letra e dytë drejtuar Korintasve 10; Letra drejtuar Romakëve 14, 10; Letra e dytë drejtuar Selanikasve kap 1-2.

Atëhere, çfarë mund të themi në lidhje me gjyqin përfundimisht, përpara se të flasim specifikisht dhe veçanërisht (në një përmbledhje tjetër) për ferrin dhe parajsën?

Mund të themi atë që na thotë Shën Giovanni della Croce, pra që:

"Në mbrëmjen e jetës, dotë gjykohe mi dashurinë".

Shën Giovanni della Croce

